LAUSUNTOLUONNOS 13.10.2022

Talousvaliokunta

VNS 4/2022 vp

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja tulla kuultavaksi talousvaliokuntaan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta.

Omakotiliitto on Suomessa alan ainoa valtakunnallinen pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Olemme yleishyödyllinen ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, ja meillä on noin 230 jäsenyhdistystä, joissa yhteensä yli 70 000 henkilöjäsentä (kotitaloutta). Työmme koskettaa lähes 2,7 miljoonaa ihmistä Suomessa.

Ilmastotoimissa tulee huolehtia oikeudenmukaisesta ja yhdenvertaisesta siirtymästä kohti vähähiilistä yhteiskuntaan. Suomalaisia pientaloasukkaita ei saa asettaa asumismuotonsa perusteella haavoittuvampaan asemaan. Omakotiliitto esittää, että jatkossa suunnitelman osana on saatavilla taloudellista arviota ilmastopolitiikan vaikutuksista kotitalouksille kuten pientaloasukkaille. Remontoinnissa on noudatettava periaatetta, että korjauksia tehdään kun se on taloudellisesti, teknisesti ja toiminnallisesti mahdollista.

Omakotiliiton näkemys on, että neuvonta ja tuet ovat oikeita keinoja ilmastoimien edistämisessä kotitalouksissa, kuten suunnitelmassakin on todettu. Tällä hetkellä kotitalouksien käytettävissä on erilaisia energiatukia, kuten ELY-avustukset öljylämmityksen poissiirtymiseen sekä kotitalousvähennys. Energia-avustuksia tulee jatkaa 2020-luvulla.

Omakotiliitto pitää tärkeänä, että pientaloille on jatkossakin tarjolla monipuolisesti erilaisia lämmitysvaihtoehtoja. Pientalojen osalta myös hybridilämmityksen merkitys on kasvanut nykyisen energiakriisin takia. Pientaloissa, joissa on vain yksi lämmityslähde ovat muita haavoittuvammassa asemassa. Ilmastotoimien toimenpiteiden sosiaaliset vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Myös puun pienpoltolla on jatkossakin rooli Suomessa osana pientalojen lämmitystä, ja sen osalta tulee kannustaa puhtaaseen puunpolttoon, mutta ei kieltää sitä. Monipuolinen lämmitysvalikoima palvelee myös pientalojen huoltovarmuutta.

Suunnitelmassa todetaan, että öljylämmitys on ensisijaisena lämmitysmuotona jakautunut varsin tasaisesti eri tuloryhmissä käytössä olevan tilastotiedon perusteella. Omakotiliitto pitää tärkeänä suunnitelman huomioita, että öljylämmitteisten erillistalojen osalta niissä asuville henkilöille kohdistuu suhteessa muihin asumismuotoisiin toimintapainetta taloudellisten investointien suhteen. Haastavinta lämmitystapamuutosten tekeminen on alimmissa tuloluokissa olevilla pientalojen omistajilla varsinkin, jos rakennus on huonokuntoinen ja sijaitsee alueella, jossa sen hinnankehitys on heikko. Tilannetta voi lisäksi vaikeuttaa omistajien korkea ikä, joka saattaa vähentää investointihalukkuutta. Ikä yksin ei todennäköisesti estä investointia varsinkaan nuorempien eläkeläisten keskuudessa, vaan lähinnä yhdistyessään edellä mainittuihin muihin riskitekijöihin.

Verotuksessa käytettävää kotitalousvähennys koetaan merkittävänä kannusteena toteuttaa pientalon lämmitysjärjestelmän uusimista tai energiatehokkuuden parantamisesta. Nykyistä järjestelmää tulisi kehittää niin, että myös energiatehokkuuden parantamista koskeviin remontteihin olisi korotettu korvausprosentti, kuten öljylämmityksestä luopujille on päätetty vuoteen 2027 saakka. Omakotiliitto esittää selvitettäväksi kotitalousvähennys myöntämistä jatkossa kotitalouskohtaisesti. Remonttien kustannukset ovat omakotitaloissa samankaltaiset riippumatta onko yhden vai kahden tulonsaajan kotitalous. Nykykäytäntö vähentää osan kotitalouksien mahdollisuutta hyödyntää tukea. Vähennystason tulee olla riittävän korkea.

Omakotiliitto pitää huolestuttavana, että suunniteltu päästökauppa ja energiaveron korotukset kohdistuvat lopulta niihin kotitalouksiin, joilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta teettää energiaremonttia. Toimenpiteinä esitetään 10 % kiristystä korjausrakentamisen energiatehokkuusvaatimuksiin. Asuminen on perustarve ja valtiovallan tulee tukea asumisen omatoimista järjestämistä. Jos korjausrakentamisen kriteereitä nostetaan, tähän tulee löytyä riittäviä tukitoimia. Omakotiliitto huomauttaa myös, että toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että sääntely saattaa heikentää kohteen remontin teknistaloudellista hyötyä, ja näin johtaa jopa remontin viivyttämiseen tai perumiseen.

Energiatehokkuuden parantamisen neuvontaan tulee jatkossakin kohdentaa riittävästi resursseja, jotta kotitaloudet saavat puolueetonta neuvontaa sekä korjausrakentamiseen että uudisrakentamiseen. Tällä hetkellä korostuu yksilöllisen taloneuvonnan tarve, johon tulisi vastata paremmin.

Omakotiliitto pitää hyvänä, että valmistellaan valtion lainatakausmallia yksityisille kotitalouksille sekä mallia valtion täytetakaukseksi asunto-osakeyhtiöiden ilmastoystävällisten investointien tukemiseksi. Malli voisi kohdentua esimerkiksi investointeihin, joilla parannetaan merkittävästi rakennusten energiatehokkuutta tai uusitaan lämmitysjärjestelmiä uusiutuvia energiamuotoja, kuten maalämpöä, tuuli- ja aurinkoenergiaa hyödyntäviksi.

Lopuksi Omakotiliitto toteaa, että yhdyskuntarakenteen suunnittelussa on otettava jatkossa aiempaa vahvemmin huomioon se, että lähes kolme neljästä suomalaisesta haluaa asua pientaloissa, mutta näitä rakennetaan vain noin 30 prosenttia kaikista asunnoista. Asuntopolitiikkaan tulee saada näkyviin suomalaisten asumismuototoiveet ja asumisen laatu, myös huomioiden sosiaalinen ja terveydellinen näkökulma. Asuntojen määrä ei saa olla ainoa arviointikriteeri asuntopolitiikan onnistumisessa. Asuinrakentamisen lähtökohtana tulee olla ihmislähtöinen ja ilmastoystävällinen asuminen, sillä ratkaisuita on olemassa. Kaavoituksessa on siirryttävä kohti monimuotoisempaa asuinalueiden asuntokantaa pelkän tiiviin kerrostalorakentamisen sijaan.

Jatkamme mielellämme sidosryhmäyhteistyötä asiassa.

Kunnioittavasti
Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander	Ari Rehnfors
toiminnanjohtaja	puheenjohtaja